

Brev nr. 2 og 3 fra Eva Hartvig i 1925

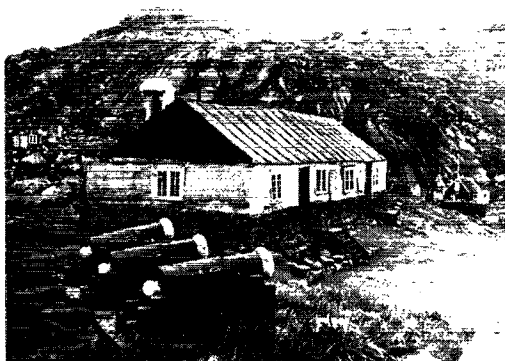
Det første brev blev bragt i tidsskriftet nr. 1-1999 s. 29

Redaktion og noter: Helge Schultz-Lorentzen

Brev nr. 2. September 1925, Upernavik

Da der endnu engang gives mig lejlighed til at skrive vil jeg ikke forsømme den. Vor motorskonnert her fra kolonien går i morgen syd på og kan rimeligvis ved Egedesminde nå »Hans Egede«, som i november så tager posten med hjem. Det sidste jeg skrev var vist, at alle tog med »Gertrud Rask« til Prøven og således endnu tilbragte nogle hyggelige dage sammen med kaptajn Hansen og Luplou¹ og Jørgen. Prøven er en idyllisk lille plet med 200 indbyggere, skærmet omtrent på alle sider af fjælde. Den sorterer under kong Jas d. 1-ste (Otto), så han havde en del at varetage inden »Gertrud Rask«s hjemrejse. Men trods det tilbragte vi nogle hyggelige dage, og havde fin afskedsmiddag ombord med påfølgende dans.

7. september kl. 8 lettede skibet for hjemtur. Vi gav dem gevørsalut som afskedshilsen – samme dag tog vi (Ottos) med motorbåd til Sdr. Upernavik, et udsted som Otto skulle inspicere. Det var desværre regnvejr, så vi blev drivende våde, men en dejlig tur trods alt. Sdr. Upernavik er forholdsvist temmelig flot og på sine steder så flad og stenet

Det gamle mandskabshus i Prøven med salutkanonerne i forgrunden.

strand, at det kunne minde om Danmark. Der købte jeg et stort flot rensdyrgevir, som engang skal pryde indgangsdøren til Mogens og Caras² hjem.

Hjemturen tilbage til Prøven var også våd og proviantkassen, som var velforsynet, havde Ida – sig selv lig – glemt nøglen til i Prøven hos assistent Halting³, så vi måtte ty til sælkød som blev vasket i søen og kogt i søvand og spist med vore foldeknive, rigtig på eskimovis. Da jeg var skrup sulten gled det ned som varmt brød. Vi så flere sæler, Finn⁴ skød, men uden at ramme, de er pokkers hurtige i vendingen. Da vi kom

»De elendige huse i Prøven«.

til Prøven fik vi fin middag hos Halting – Rensdyrsteg og rødvin, æblegrød og madeira, kaffe og likører – vi spiste som sultne ulve. Jeg fik foræret nogle bensager og et hundeskind. Om aftenen kom motorskonnerten »Sælen« fra Umanak med forfatteren Helge Bangsted⁵ og skibsfører Olsen⁶ til Prøven og så blev der fest. To raske gutter, Bangsted, en sydlandsk skønhed, for køn for et mandfolk! Den anden så godt ud, en rigtig djærv sømand. Vi havde en hyggelig aften, overnattede hos Halting. Næste dag tog vi med motorskonnerten »Hvalen«, som hører til Upernavik kolonien, og som havde hentet kul i Kurdisat (K'utdligssat), tilbage til Upernavik. Bangsted og Olsen fulgte os et stykke, de kommer i januar pr. slæde op til os.

Bangsted skal optage film heroppe for Nationalmuseet og Danmarksfilmen, så måske mine efterkommere kan opnå at se sin farmor, oldemor o.s.v. på det hvide lærred som eskimops i skind fra top til tå. Olsen lovede mig et hvidt hundeskind til timiak, nu får jeg se om han holder hvad han lover den svend.

Den 26. sept. kan vi vente besøg af Halting. Han plejer at komme på kongens fødselsdag.

Hjemturen med Hvalen var vidunderlig, det mest bedårende vejr langs hele kysten som er rig på variation både hvad klippeformationer og fuglevildt angår. Et sted så vi ind over indlandsisen og derfra blæste en kold vind ud over søen, som satte skonnerten i høj søgang; men kun til vi nåede rundt om

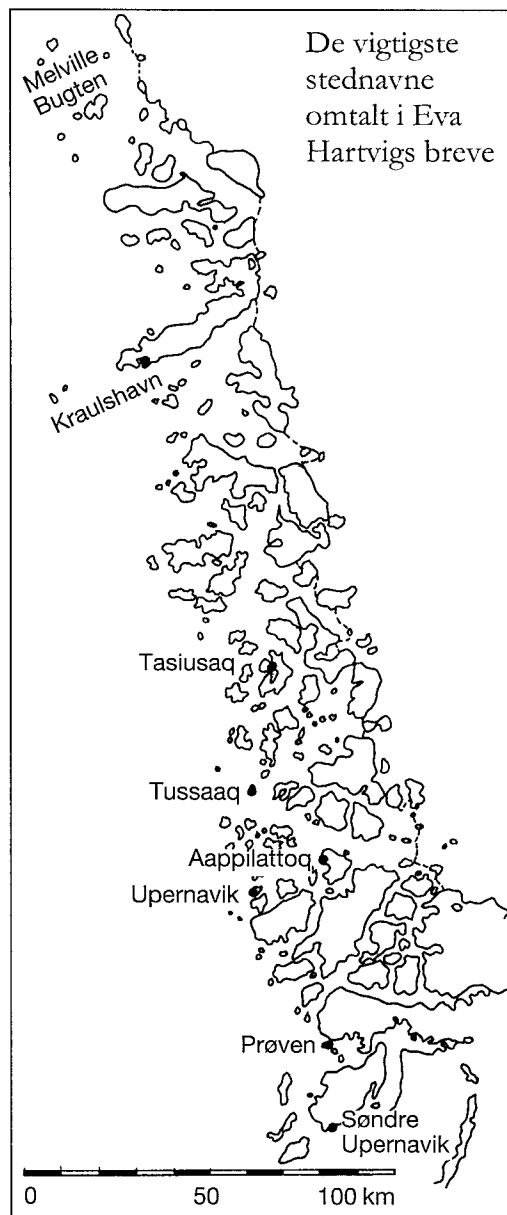
klippepynten, så var vinden kun med lyngduft indefra – mærkelige overgange – luftspejlinger så isfjælde plantes helt op i himlen.

Kl. 9½ aften gled vi ind i Upernaviks havn i det mest paradisiske vejr. Solnedgang over havet og månen hang, halv, men tindrende klar over bjergtoppene inde i land i en lang sølvbremme, glitrende ud over hav og isfjælde. Et syn, som for evigt sidder sig fast i min hjerne.

14.9: Har fået rem til min riffel og patronbælte til 20 patroner syet hos grønlanderinden Birgitte. Nu går snart fuglevildtet på træk. Finn og jeg skal da pr. båd på jagt. En haglbøsse må jeg altså også have. Min stakkels portemonnæ. Fed var den ikke da jeg rejste herop, men nu er den ganske slunken. Derimod tager jeg selv til i volumen. Vægten i pakhuset konstaterede et kødtiltag på 9 pund på blot en måned; men jeg spiser, drikker, sover og suger polarluft, som et urmenneske, og min ansigtsfarve er som lyngens på fjeldskråningerne.

17.9: De sidste dage har vi brugt til vi-sitter rundt om i kolonien. Hos doktoren⁷ var vi til »themik«. Han er en ung, fed, glad mand, som ender hver sætning med et tilfreds lille lattergrynt, og fruenteynd, ætherisk med sturrende, glasklare øjne. Datteren er en yndig lille tulle på 6 måneder, som jeg ikke kunne lade i fred, da bedstemoderen kom op i mig.

Så var vi også hos »palase«⁸, præsten, som er grønlander, men en højt begavet mand. Han har 11 børn, er et pragtstykke helt igennem, kulsort hår, en smukt formet fast mund. Da vi kom sad

han og spiste sælkød med sin foldekniv og puttede skiftevis en luns i munden på sig selv og på sin yngste unge, som havde et sødt ansigt. Han lod sig ikke forstyrre, men spiste så de tilsidst havde sælfedt over hele ansigtet. Hænderne tørrede han på sine bukser, og så først

blev vi budt på cigaretter. Møblementet var meget sparsomt. Han viste med stolthed et lille orgel, og da han satte sig til at spille var det med en forbløffende musikalsk finfølelse og forståelse, at man helt glemte omgivelserne.

Assistent Vinterbergs' ungarlehybel besøgte vi også og blev af hans kivfak trakteret med kaffe og hjemmebagte rundstykker og horn. Han er koloniens Don Juan, 3 børn med 3 forskellige kivfakker, som han alle skal udrede bidrag til.

18. sept.: I morges gik jeg op til var-den, som ligger på et højt fjeld her i kolonien – og et pragtfuldt syn slog mig imøde. Soltågeguldflor hang ned over den nyfaldne sne på fjeldtoppene og i bugten vugger imellem to lyngrøde bjergskråninger det glitrende blå hav så langt øjet rakte. Himmelens nuancer var alle jordens dejlige farvetoner, og jeg drak med hvert åndedrag mit blod rusende fuld af farver og følte mig lige så strålende som morgenrødens gudinde.

Rensning af hellefisk.

Den gamle butik og kirke i Upernavik.

Vi har haft lidt frost og sne og det blev signalet til grundig undersøgelse af skindkammeret på loftet. Vikingerne skal udrustes til mørketid og vinter. Ida og jeg valgte ud og Sara, grønlander-pigen, bragte skindene ned i køkkenet, både vandskind, såleskind, hundeskind og sælskind, og så blev der skåret vandkamikker til mig. Vi lå alle på gulvet og så interesseret til. Grønlander-konen Mette fik sælskind med hjem for at sy lange bukser til mig, og Julie hvidt renskind til en timiak. Alt skal være færdig til i morgen tidlig kl. 7, da vi skal med motorbåd til Aupilagtoq, et udsted Otto skal besøge og Drosvad skal også med for at lægge fiskeliner ud. Vi skal have proviant med på turen, og denne gang skal jeg nok sørge for, at Ida ikke glemmer nøglen til madkassen. Riflen skal renses og mit patronbælte fyldes, og så håber jeg på god jagt.

I dag røger vi hellefiskefileer – en lang gang er lavet, en tønde opstillet hvori fileerne er ophængte og inde i jordgangen er antændt lyng, som skal røge fisken. Dette skal gå for sig i 5-6 dage – proviant til vinter. Jeg tog et fo-

tografi af hele opstillingen, som så meget malerisk ud.

Har fået både timiak, kamikker og sælskindsbukser. Jeg iførte mig hele stadsen, og med riflen over skulderen gik jeg ned og præsenterede mig for hr. Drosvad, som var her til aften. Han lovede at tage mig med på rensjagt til vinter. Drosvad er foruden expert på fiskeriets område, også jæger og digter. Han har udgivet en digtsamling, »Fjord og Fjeld«, som skal have vundet almindelig anerkendelse hjemme.

I stedet for at gyngede ude på de salte vover sidder jeg i dag ved mit skrivebord. Turen blev opgivet i morges, da himmel og jord stod i eet af snestorm. Ja, heroppe begynder vinteren tidligt. Havet går med hule drøn, og havfråde pisker højt op ad klipperne; når det ruller tilbage ligner det hvide skummende vandfald. Alt her i naturen har sin charme, så snart uvejret lægger sig skal vi på den omtalte tur.

Ida kom nu op med et glas isvand til mig. Du ved ikke hvor vandet her er herligt, alt hvad vi bruger, det være sig til vask, mad eller drikkevand bliver af grønlanderne hugget af de store isfjelde ude på havet – indlandsisen som skyder sig ud – og bragt i land til kolonien. Store istønder med hane står i køkkenet til smeltning. Alt hvad vi spiser, fiskes eller skydes. Vi har fået sællever, måge, alk og edderfugle, og æggene vi spiser er af omtalte fugle. Det smager alt sammen dejligt, og jeg spiser som en tærsker.

20. sept.: I aften skal vi have privat fest grundet på den første rigtige sne, som nu bliver liggende hele vinteren. Ja, sådan har Grønland altid stået for mig i

min fantasi, hvid – hvid – hvid. Når først frosten bliver så stærk, at den båndlægger havet så kommer de dejlige lange slædeture, som jeg glæder mig meget til. Vore 20 hunde får kød for rigtig at få kræfter. Det er et pragtfuldt syn at se Finn i hundegården uddele kødet og med lædersvøbe drive slag til højre og venstre for at holde orden. De er jo som vilde dyr. I dag blev en bidt så næsen flængedes og blodet strømmede ud i en lang stråle. Jeg hjalp ham med at bade såret med jodspiritus, men det ville ikke standse. Hunden blev tilsidst hel mat og krøb indunder tagskægget på en jordhytte. Forhåbentlig kommer den sig for det er en af Finns bedste hunde.

Jeg har vældig lyst til at tage med Bangsted og Finn på slæde til Cap York. Det er 150 mil mod nord, men kolonibestyrer Otto siger, at han bestemt sætter sig imod – nu får vi se.

Noter til brev 2

1. Kunstmaleren Luplau-Jansen opholdt sig i Upernaviks distrikt i juli og august 1925.
2. Formodentlig brevskriveren Eva Hartvigs søn og svigerdatter.
3. Skal være assistent Vilhelm Hatting (f. 1895).
4. Finn er mig ukendt.
5. Helge Bangsted (1898-1974), forfatter, der optog film sammen med fotografen G. Strand.
6. Skibsfører Olsen er mig ukendt.
7. Doktoren er distriktslæge K. Hrolv.
8. Præsten er Gustav Olsen (1878-1950), der var den første missionær i Thule.
9. Assistent Rasmus Vinterberg, ansat i Grønland 1923-54, senere kolonibestyrer.

Brev nr. 3

Da vi snart kan vente forfatteren Helge Bangsted med filmsfotograf Strand her-til med slædepost fra Umanak vil jeg i tide begynde mit brev; når først de kommer bliver her mægtigt halløj både dag og nat!

Jeg omtalte i mit sidste brev en påtænkt tur til Aupilagtoq, som på grund af storm blev opgivet den 19.9. Altså fortsætter jeg mine dagbogsop- tegnelser med den 23.9: Endelig har stor- men lagt sig og barometret viser igen sit glade ansigt, så i morgen bliver turen til Aupilagtoq til alvor. Desværre kommer Ida ikke med, da doktoren har beordret hende sengen på grund af en ondartet hoste – og da Finn i dag rejste med mo- torskonneren »Hvalen« sydpå til Uma- nak, så bliver Jas, Drosvad og jeg de eneste danske på turen.

I dag har jeg haft en glad dag, jeg fik haglbøsse med tilbehør foræret af Ida og Jas, så nu er jeg jagtmæssigt set udrus- tet »tip-top«.

24.9: Kl. 9 morgen sejlede vi med Drosvads fiskemotorbåd, jeg ene kvin- de mellem 7 mænd. Havet var stille og fredeligt som en skovsø og luften efter den forudgående snestorm pragtfuld kold og klar som krystal. Kulden bed dygtigt i kinderne, det eneste ubeskyt- tede sted, ellers var jeg udrustet efter alle kunstens regler: sælskindsbukser, bjørneskindskamikker, hundeskindsti- miaq, hundeskindsvanter og fangerhue, hvilket også altsammen var nødvendigt, da motorbåden kun havde en meget smal ræling, hvor vi alle stod ret op og ned under hele dagens sejlads. Selv

grønlander Casper stod overskrævs og styrede roret med benene. Ind og ud mellem fjorde og sunde fulde af grødis og isfjelde bugtede vi os og solen god sit gule skarpe morgenlys ud over hele her- ligheden, så jeg i overmattet sanserus næsten måtte snappe efter vejret. Jo nærmere vi kom til Aupilagtoq jo højere blev fjeldene, enkelte steder var det som forsvandt de lige ind i himlen kælent farvet af gyldne florskyer. Så pludselig veg stenmasserne pladsen for sin over- mand. Der blev en milevid uendelighed mellem fjeldene – og i en skrå linie op mod en grønblå horisont tegnede is- blinken (Indlandsisen) i gigantiske plov- furer sin uudgrundelige runeskrift, og med mægtig røst og kraft tordnede den sin hvide blinkende bræ ud i havet, så alle tidligere fødte brødre vaklede, kal- vede og genhilste med tordensalut natu- rens tak; og i uendelig ringhed og ære- frygt blegnede jeg, blev hvid – ja, hvid som polens is og sne.

Midt i disse naturkatastrofer fløj store træk af edderfugle, tunge og forskræmte op og jog i lange, sorte linier forbi, hvide, lilla, grå og rødligtfarvede is- fjelde. Sælhundede dukkede op med store mørke nysgerrige øjne, mens hvide tate- retter med elegante sving og drejninger fløj over båden. Drosvad og besætning- en skød, jeg var så indpakket i Jas's store hundeskindstimiaq, så ærmernes længde hindrede mig i at bevæge hæn- derne, derfor lovede jeg også mig selv, at næste tur skulle foretages i min egen hvide multumstimiak, selv om jeg skulle fryse lidt.

Aupilagtoq ligger som et lille tabt, hvidt paradys med snebedækte fjelde og

Udsigt fra Aappilattoq sommeren 1967. Isfjeldene, hajkødet på tørrestativet og kajakkerne må Eva Hartvig også have set. Kun den hvide lærredsbetrukne kajak og det lille kajakror, som er en langt senere opfindelse, rober, at billedet ikke er taget i 1925. Foto: Keld Hansen.

barrikader af isfjelde i bugt og i havn – og bag om udstedet mod øst indlandsisens evige øde. Da vi nærmede os blev vi – som overalt heroppe – modtaget med geværskud og vi svarede skyldigst igen. Udstedsbestyreren, en ung, rask grønlander var, da vi kom, ude i sin kajak på fangst, men blev af en anden hentet hjem. Mens papirer blev eftersat og

forretninger drøftet med Jas, dækkede jeg vor proviant ud på bordet. Vi spiste – ja, åd – og snapseflasken gik flittigt rundt blandt os alle. Både Hans Mørk – udstedsbestyreren – hans unge kone og flere fangere, som kom til stede, blev rigelig beværtede, så humøret steg. Der blev fortalt, gestikuleret og leet – og jeg lo med som var jeg en fandens karl i det

grønlandske sprog. Kaffen indtog vi halvt liggende på briksen og cigarrøgen fyldte stuen så jeg troede mørketiden i et nu var kommen over os. Pludselig som en åbenbaring stod Christoffer grønlander i den åbne dør, som en helgen med solen som glorie bag hovedet og de blå cigar- og tobaksskyer hvirvlende om sig som røgen fra et kætterbål. Han kom med kaffeinvitation fra svigerforældre og kone – kateketens.

Hos kateketen boede manden og konen, en svigerinde, to døtre og en svigersøn. Jordhytten var så lav, at man måtte gå krumbøjet med hænderne stemt mod knæene for at nå ind i stuen. En helvedes glohede slog imøde, vi drak kaffe og snaps, røg og svedte haglbyger, klædte som vi var i skind fra top til tå. Mine kinder stak prikkende og var sprudlende røde, jeg havde følelsen af at ligne et overhedet tændhoved, som hvert øjeblik kunne explodere med et knald; og aldrig har jeg følt mig så befriet, som da jeg atter stod ude i den friske luft og den stærke kulde.

Svigerinden som stod på briksen med benene skrævende i horisontal stilling syede »aridakler« (avittat-skindbroderier). Skindet hun broderede på havde hun spændt ud over benene, og hun fastholdt enderne ved at stemme lårene ned mod briksen. En meget morsom stilling. De lange uendelig smalle, forskelligt farvede skindstrimler syede hun på med lynets hast. Først med kun ét sting og skar så med sin »Ulo« (skindkniv) strimlen af. I løbet af få minutter havde hun dannet et helt lille mesterstykke i det fineste mosaik.

Jas købte rensdyrskind til slædebuk-

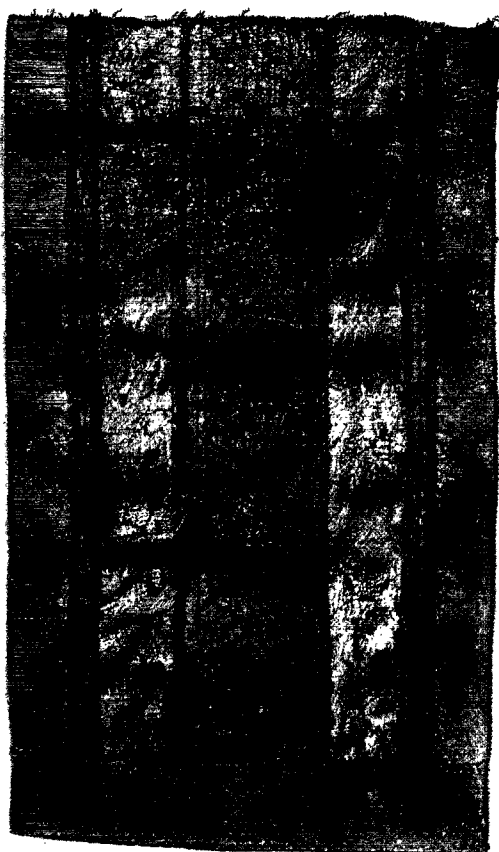
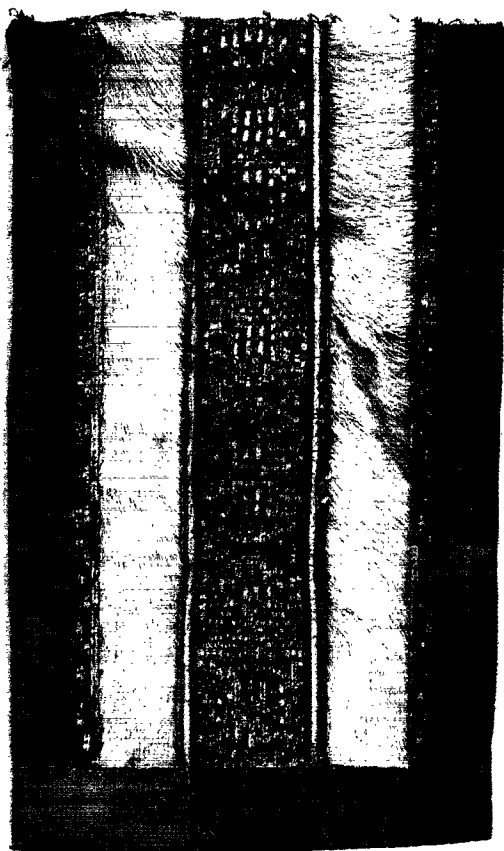
ser; edderfugle, alke og sælkød blev blodigt proppet ned i lasten og smidt rundt omkring på rælingen. Vi samler stærkt på proviant til vinteren.

Geværsalut! og bort gled vi fra Aupilagtoq, det lille hvide paradis.

På må og få krydsede vi rundt for at finde passende bugter og skær hvor liner kunne udsættes, så hvidfisken, når trækket begynder, med motorbåde kan drives ind i bugten på forholdsvis lavt vand og der harpuneres eller skydes.

Ved Dunnorbrok (sandsynligvis Tunnoqqu på øen Karrat, nordøst for Upernavik, red.) fandt vi et passende sted, og da der netop i nærheden på en klippekam boede nogle fangere, som Jas den 1-ste havde givet haglbøsser for at skyde fuglevildt, lagde vi til. Fire fangere kom ombord, og nu var båden så stuvende fuld, at det næsten var en betænkkelig sag. Vi sejlede tilbage til bugten og fangerne viste hvor hvaltrækket i oktober måned skulle komme. Sludren og snapsflasken gik og så var hele planen i orden.

Ved bopladsen på klippearmen blev fangerne sat i land og vi fik atter en Guds velsignelse af sælkød og fuglevildt ombord. Nu var båden lastet så vandet gik til rælingen. Da vi kom ud af fjorden og ud på det åbne hav var solen ved at synke, og mellem to majestætiske isfjelde, der ligesom dannede en æresport ind til et forjættet land, glødede himmel og hav som al verdens smeltede metaller og ædelsstene. Vi sejlede i guld og purpur, ja det var – nej, hverken ord eller pensel kan her beskrive eller male, derfor tier jeg – men bevarer synet for mit indre øje.

Skindbroderi (avittat) til bukser, for- og bagside, syet i Upernavik 1922. Eva Hartvig kan således have set dette smukke mønster på en kvindes festdragt. Foto: Werner Karrasch.

Da jeg den aften strakte mig i sengen var det som alt mit blod lige ud til de allerfineste årer med ét slag var blevet fornyet – brusende purpurrødt livsglad blod pulsedede som fossende elve og trak selv i drømme skarlagensrøde tæpper med glødende sole forbi mine øjne.

25.9: I dag går det løs igen med at pakke proviantkassen og denne gang for en 5-6 dages tur. Vi går i morgen med »Natarnaq« til Tussaaq, Tassiusaq og Kraulshavn.

26.9: Kongens fødselsdag. Flagene til tops. Kanonade, og inden vi står ud af

havnen og går nordpå uddeling af kongeproviand¹ til hele kolonien.

Ene mellem mange mænd gynger jeg atter ude på det stolte hav. Denne gang kun iført min hvide multomstimiaq. Himmelen og havet er ét stort tindrende huldsaligt smil.

Motoren arbejder fint, og båden skyder fart gennem den blanke flade som en pil.

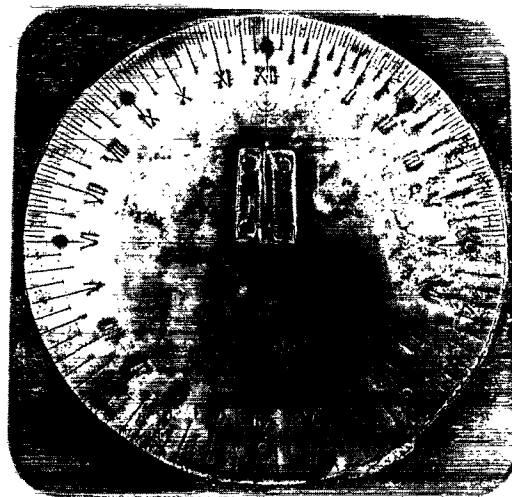
Mellem bugter, skær og isfjelde går du på jagt efter fuglevildt. Jeg står ligesom Drosvad parat med min bøsse og plaf! der skød jeg en taterat². Motorbåden

løber hen på siden, og den døde fugl bliver fanget ind med ketcheren.

Gennem en uendelighed af grødis, isfjelde og knudret, kompakt is arbejdede båden sig ind mod Tussaaq. Alt gik vel lige til vi kun var 30 meter fra land; så tog isen pludselig vore skrueblade og der stod vi ganske slukørede og lange i ansigterne. Stakkels Drosvad blegnede helt, det var det eneste skrueblad han havde. Først til foråret kan han få nye sendt op. Nå ja, så roede vi båden i havn og lod straks en kajakmand med brev gå til Upernavik for at låne doktorens motorbåd til at gå videre med nord på. Uheldet satte jo et lille skår i vor glæde, navnlig i Drosvads, da det jo var hans fiskerbåd det gik ud over.

Udstedsbestyreren i Tussaaq, Rudolf Kleemann stammer fra Sønderjylland, hans far flygtede til Grønland efter at han i krigen 64 på valpladsen havde plyndret en højtstående tysk officer og ranet hans papirer. Det tyske konsulat eftersøgte ham, men da han flyttede til Grønland, blev der intet foretaget i sagen.

I Rudolf Kleemanns tarvelige stue, ved lyset fra to stearinlys, spiste vi vor medbragte proviant. Öl og snaps manglede som sædvanlig ikke, og da fangeren og kommunerådsformand Johan Thomasen – en grønlander af islandsk afstamning og en køn fyr – kom ind blev der liv. Aldrig har jeg hørt en hurtigere og livligere ordstrøm og gestikuleren. Historien drejede sig om et kakkelovns-tyveri fra en ubeboet hytte, og alle de rejser kakkelovnen havde gjort for til sidst at havne på silamutten³ i Tussaaq med et stort hul i. Jo flere snapse fyren

Solur, 20 x 20 cm, kobberplade på træ, som findes på Upernavik Museum. Ifølge Lund Drosvads oplysninger er det udført af udstedsbestyrer Heinrich Kleemann, hvis ældste søn af 1. ægteskab Hans Wilhelm Anthon forærede det til Drosvad, der senere gav det til Upernavik Museum.

Rudolf Kleemann, som Eva Hartvig besøgte i 1925 var en søn af 2. ægteskab, født 1897.

I en såkaldt »mandskabsbog« fra Upernavik 1904 skriver kolonibestyrerne om Heinrich Kleemann, at han udkom til Grønland i 1874 efter at have deltaget som preussisk soldat i krigen mod Frankrig 1870-71. Han gjorde tjeneste ved flere af kolonierne og døde ved Søndre Upernavik 1901.

Ann. 1. Af legitimationspapirer havde han, saavidt jeg erindrer, kun en soldaterbog, lydende paa navnet »Vagtmester Kleemann«. Den var vist ægte nok, men det var bare næppe hans egen. Han har formodentlig tilvendt sig den i Krigen 1870-71, i hvilken han uden tvivl havde deltaget.

Harris.

Ann. 2. De få legitimationspapirer han ejede, vare falske, skrevne af ham selv. Hans rigtige navn var ikke Kleemann, men han gav aldrig nogen oplysning om, hvad han virkelig hed eller hvor han var født. Jeg tror han stammede fra Angelen i Slesvig, hvor han var godt kendt.

Kraul.

fik jo stærkere gik ordstrømmen, og jo mere fantastisk blev kakkelovnens æventyrrejse.

I den stue vi havde spist, drukket og

røget blev min medbragte feltseng med dynen slået op. Vinduerne var forseglede så frisk luft var aldeles udelukket. Drosvad sov i sovepose ude i entreen, Jas påklædt på en seng i køkkenet og så sønkede søvn og drøm sig over os alle.

Et hastigt morgentoilette – kun for mit vedkommende, en kop kaffe uden brød og så opbrydning. Jeg fik til erindring tanden af en bjørn, som havde ladet sit liv i Tussaaq, Jas købte isblinkeskind (skind af ganske ung sæl) og Drosvad 3 dejlige slædehunde. Så gik vi ombord i doktorens båd, som lige havde lagt til i havnen. Den havarede båd blev i Tussaaqs havn til vi på hjemvejen kunne løbe ind og tage den med på slæb.

Atter gik turen gennem blinkende vand med isfjelde, skær og øer mod Tassiusaq.

Udstedsbestyreren, Søren Nielsen⁴ – en dansk mand – har boet her i denne skærende hvidhed i 45 år, lænkebunden af naturens stilhed, højhed og afmagt. Vi blev modtaget på det hjerteligste af hele familien. Manden og den grønlandske kone, Dorte, børn, svigerbørn og børnebørn levede alle i samdrægtighed og på grønlandsk vis. Den ældste søn, Hans er en dygtig fanger, og fra dette sted er Knud Rasmussen flere gange blevet udrustet til ekspedition. Hans, Peter Freuchens og Lauge Kochs fotografier hang også rundt om på væggene, og mange var de historier som Søren Nielsen kunne fortælle om Knud. Her havde Søren i sine unge dage været en fandenivoldskar, men nu med sine 65 år på bagen var alderen begyndt at hærge dette en gang så stålsatte legeme.

Hans højre hånd rystede og grøn stær havde blindet det ene øje, men når minderne tog ham lo han med en latter, som kastede 30 år overbord.

Vi fik pænt dækket bord i hans private stue og herlig stegte ryper og snaps. Da sengetid nærmede sig og kong Jas spurgte hvor han havde tænkt sig vi skulle sove, svarede han ganske ligefrem, at vi godt alle 3 kunne sove her i hans stue. Jeg sagde ingenting, men det at skulle ligge i skindtøj hele natten uden at få gjort toilette hverken aften eller morgen havde absolut ingen tillokelse for mig. Så da Jas svarede, at jeg kunne blive her og han og Drosvad kunne overnatte nede i Knud Rasmussens hytte blev jeg glad. Min feltseng blev slået op og jeg fik mig grundigt vasket og faldt med blussende kinder i søvn.

Næste morgen var jeg tidlig på færde. Turen gjaldt jo Kraulshavn, men da Søren Nielsen og Jas havde besigtiget himlen mod nord og barometret på væggen blev turen opgivet. Der var uvejri i sigte og hurtigt fik Drosvad købt 4 dejlige slædehunde og under geværskud satte vi så kursen mod syd. Da vi kom tilbage til Tussaaq for at tage den havarede båd med på slæb var den stukket til søs for sejl. Efterhånden blæste det op og de 7 hunde vi havde ombord hylede og udsendte af søsyge de forfærdeligste gasarter, som just ikke var det lækreste krydderi til det måltid vi indtog nede i kahytten. Kulden gik ned til 6 gr. og søen rejste sig så vi gik bagom ind til Tunnortoq, hvor vi igen fik fuglevildt ombord, som fangeren der havde skudt. Heldigvis havde Jas taget hundeskinds-

timiakken med og det var jeg ubeskrivelig glad for.

Først kl. 9 om aftenen nåede vi Upernavik i mulm og mørke og kulde. »Nartarnaq« lå ikke i havnen så vi tænkte med ængstelse på de stakler, som rakkede rundt ude på bølgerne. Brændingen var så stærk, at vi næsten ikke kunne komme fra borde. Båden blev hvert øjeblik kastet ind og ud, som det gjaldt om at være hurtig i vendingen og springe ind i rette tid.

Jeg blev med lommelygte sendt i forvejen for at tilkalde så mange kivfakker som muligt. Trods det tykke snetæppe, som lå overalt var det bælgmørkt. Et helt ekspeditionsoptog var det, da kivfakkerne i gåsegang kom krybende op over fjeldvejen med hunde, bøsser, fuglevildt, sælkød, proviantkasser og skindtøj.

Den nat brød uvejret løs og fjeldvinden rystede sine vinger over bugt og skær. Hundene krøb sansedøvede sammen tæt op til husets mure og lod vind og sne hvirvle om sig til de lå helt dybt og lunt begravede under mandshøje snedriver.

29.9: I dag er der skovlet sne, og store snevolde ligger rundt om huset for at lune mod de kommende storme. I eftermiddag klarede vejret op, og jeg gik mig en tur, eller rettere sagt jeg vadede mig en tur, i sne til knæ og hofter. På klipperne ud mod havet satte jeg mig. Aftenen var stille, solnedgangens purpurstriber blandede sig med det gyldne skær på den sydvestlige himmelrand og luften var kold og silkeblå. Ingen lyde hørtes, kun nu og da strøg en edderfugl på sine mørke bløde vinger forbi mig.

Det var som om hele naturen havde raset ud, og nu var gået til ro i blide skønne drømme.

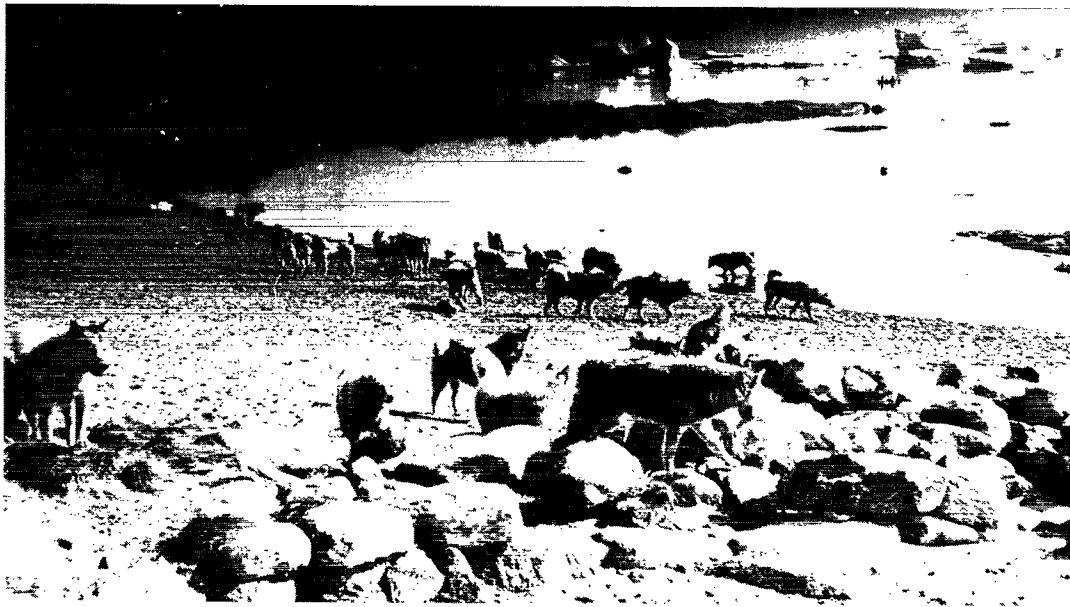
30.9: »Nartarnaq« er kommet. Den har ligget i læ inde under en klippe hele dagen i går.

31.9: Kajakmanden Cornete, bror til Sara, er i dag pr. kajak sendt til Prøven fordi den danske tømrer Nilausen, som bygger kirken her i Upernavik, havde glemmt at rekvirere de bjælker og rudeglas, som ligger i Prøven. Cornete padlede afsted i morges, men kom efter et par timers forløb tilbage med knækket åre, da dønningerne gik tårnhøje. I morgen tidlig tager han fat igen med frisk mod og en ny åre.

3.10: Har igen haft nogle dage med storm og snetykning. Cornete er ikke kommet tilbage, bare der ikke er sket en ulykke.

6.10: Nu er vi sikre på, at der må være hændt Cornete en ulykke. Sara går urolig rundt i køkkenet og siger, at da han tog afsked med dem hjemme i hytten, sagde han, at aldrig havde han været ængstelig før, men for denne tur var han ikke glad og følte en underlig uro. Da han fik sine instrukser inden han roede afsted var der intet at mærke på ham. Han lod rolig og glad. Bare han ikke er død, han er en af koloniens bedste fangere.

7.10: I dag kom »Hvalen«. Jas og jeg gik i skibshavnen for at tage mod Finn. Hulken og jamren aldeles ubehersket lød os imøde. Cornetes søster Bolette blev sanseløs ført hjem til hytten. Cornete var død. Det sørgelige budskab bragte skonnerten med fra Prøven. Rygtet fløj fra mund til mund så da vi nær-

Hundeflok på en øde ø på Vestkysten, oktober 1915.

mede os hjemmet lød der os imøde ude fra køkkenet en jamren og hulken, som gav mig gåsehud over hele kroppen. Det var søsteren Sara og hendes kivfak Stina, som begge gav sig sorgen i vold. I storm og snetykning havde stakkels Cornete kæmpet sig frem, ude af stand til at afgøre hvor han var, og da han gennem stormen og bølgeskvulp pludselig hørte hundehyl roede han til alt hvad han kunne i den formening, at han alligevel lykkelig var nået Prøven. Han trak sin kajak på land og afførte sig sit våde tøj, men blev i samme øjeblik overfaldet af 18 glubske hunde.

For at forstå dette tilfælde må man vide, at grønlænderne ofte sender hundene ud på en øde ø, hvor de selv må friste føden, og kun hver 14. dag eller 3. uge kommer ejeren så ud for at fodre dem. Først når islægget bliver således, at slædekørsel hører til dagens orden kom-

mer hundene ind til kolonien. Da hundene selvfølgelig har været vanvittige af sult overfaldt de ham, en kamp på liv og død, hvor Cornete selvfølgelig måtte bukke under. Da ejeren kom, fandt han skelettet, kraniet samt tøjet, som lå opvredet under en sten. Kajakskindet havde hundene ædt. En vild og voldsom død havde stakkels Cornete fået. Hans jordiske rester samt tøjet blev i en kasse bragt til Prøven, hvor Finn og mandskabet genkendte tøjet.

8.10: I dag vajer flagene på halv stang. Jas har udbetalt en sum til enken.

14.10: I dag fik Finn og jeg en hovedkuls invitation af doktor Hrolv⁵ til jagttur med motorbåd. I en lynende fart kom vi i skindtøjet, fik ladet patroner, fyldt cigaretetuiet og sprang så ned ad fjeldet ud over fjærens isbelagte stier og ombord i doktorens båd⁶. En smilende matgylden vinterhimmel – glade men-

Hvidhvaler på klipperne.

nesker og en kåd skorsten, der respektløs blæste røgsorte ringe lige op i Vorherres milde åsyn for vi gennem opglitrende bølgeskvulp afsted på jagt – Guddommeligt!

Fjorde, bugter, skær, ja enhver krog blev ransaget, men hverken edderfugle eller tateretter noget sted at se. Alt uddødt og øde. Hele jagtudbyttet blev kun en edderfugl for mit vedkommende, og Finns samvittighed blev ligeledes kun tynget af et mord. Derimod blev vi tilskuere til et for mig helt nyt skuespil, nemlig hvidfiskeflænsning. Fem store hvidhvaler lå på en udspringende klippearms. Det var fanger Peter Geisler fra Upernivik, som i sine garn havde fanget denne rigdom. Hele klippepartiet svømmede i blod og blodigt kød. Han selv og hans medhjælper var drivvåde, blodoversprøjtede og møgbeskidte. Sne,

blod, flænset kød og en blodrød, synkende sol gav hele billedet af en vild heddensk offerscene. Vi blev budt på rå mattak⁷, som af grønlænderne bliver betragtet som en udsøgt delikatesse. Med vore lommeknive skrællede vi huden af et par halefinner, åd strimler i metervis, klappede os på maven og udstødte ahlyde for rigtig at tilkendegive vort velvære. Til gengæld for traktementet fik de romsnapse, som både varmede sjælen indvendig og tørrede skindtøjet udvendig.

Så gled vi videre ind i eventyrlandet forbi dybe, mørke afgrunde, hvis dybde ingen solstråle har loddet. Et flamme solstråle har loddet. Et flamme solnedgangsbål og indlandsisens uendelige rækker af bølgekamme, der rejser sig mod den blå luft, som guld mod emaille. I en flydende isgrotte lyste den sidste solstråle op som en stor un-

derfuld stjerne, der fik krystalvæggene til at tindre i magiske farver og toner. Og så sænkede det store trolddomsagtige tusmørke sig over hele naturen. Båden gled i havn, en dejlig eventyrrejse var sluttet.

26.10: Gik en tur ned til havnen. Himlen var klar og blå og solen skin-nede strålende. Solen er nu kun et par timer på himlen, og inden vi ved af det har vi sagt farvel til den for et tidsrum af 3 måneder.

31.10: Solen står nu først op kl. 1 og viser sit ansigt kun en times tid dybt nede i den sydvestlige himmelrand, men ud fra ildstedet flyder det, og lange violette og luerøde ildtunger slikker den dunkelblå himmel. Et nu og solnedgangens farver blegner, skumringen tager til og mørket kommer med store tindrende stjerner, en måne så blank som forsølvet glas og lange søgende sitrende nordlys op over det dejlige hvide stolte Qaqarsuaq⁸.

6.11: I dag har vi for sidste gang i år set solen, mørketiden er indtrådt, i 3 måneder er natten vor egen; men en nat med stjerner og nordlys, en nat med månelys og sneglans, frostkold, klar og hellig andagtsfuld.

9.11: Der er fanget en del sæler her ved kolonien i den sidste tid, men da jeg ikke har været heldig at overvære nogen flænsning bad jeg Sara praje mig såsnart hun hørte om sælfangst. I dag kom hun i fuld fart ned mod os i skibshavnen og meldte, at Ole Pele havde sæl.

Ole Pele er en lille mand, men en flink fanger. Hans kone døde for et årtid siden og nu har han læsset med 4 børn, hvoraf den ældste kun er 12 år

gammel. Han slider i det fra morgen til aften, men er altid glad og tilfreds trods de strenge kår. Hans hytte er en af de usleste her i kolonien, den ligger lige ud til havet, og krybegangen så lav, at vi nær havde siddet fast til stor moro for ham og børnene, som med forventningsfulde ansigter stod rundt om den store, fede sæl, som lå og fyldte hele hyttens gulvflade. To gamle primitive tranlamper lyste op. Børnene måtte ustandselig prikke til vægerne for at holde flammerne ved lige. På briksen, med benene op under os, sad vi for at give plads til Ole og flænsningen. Med sin lommekniv skar han bugen op så det dampede af gult spæk og blodige indvolde. Hjerne, lever og nyrer blev taget ud og lagt for sig. Indvolde, mavesæk, blære og et lille foster fik hundene. Så blev ribbensstykket og nyrestykket udparteret, ikke en dråbe blod blev spildt på gulvet, men med den hule hånd øst op i en spand. Vi fik et lækkert ribbensstykke. Skindet købte jeg, det skal først skrubes for det flere tommer tykke spæk, derpå vaskes og gnides. Spækken bruger Ole til sine tranlamper. Da forestillingen var forbi krøb vi på alle fire ud i den friske luft, men Ole havde endnu et større arbejde tilbage, hytten skulle renses og kød koges til de sultne børn, som ikke havde fået noget hele dagen. Kogningen foregår i smørkoneservedåser, som hænges op over tranlamperne. En langsom kogning, som sikkert mere end en gang får de sultne børns tænder til at løbe i vand.

10.12: Jeg har forsømt min dagbog alt for længe. Vi har længe haft mørketid uden måne, stjerner og nordlys, men

med vilde storme, skiftende fra alle verdenshjørner, rygende snefog, temperatur svingende fra 25 graders kulde til 4 graders varme, så is fra fjeldene løber som rivende fosser, for så dagen efter at blive stivnede til spejlblank is. Det er mere end en menneskelig hjerne kan tage. Nat hele døgnet rundt, søvrig og dvask, men ingen søvn uden på cheoral. Spadséreture i bælgmørke så man ikke ved hvor man sætter fødderne, men hvert øjeblik ligger pladask. Gud være lovet, at vi er i julemåneden og snart kan have den første og værste halvdel af mørketiden overstået.

Her er travlhed og hemmeligheder alle vegne. Tykke Sofie – Peter Freuchens kivfak fra Cape York – bager og bager. Hele kolonien skal have bagværk og Ruth⁹ og palases¹⁰ lille pige, Arnaq laver hjerter og kræmmerhuse som skal fyldes med pebernødder og figner.

11.12: Isen har lagt sig i skibshavnen, Ida, Finn, Søren kivfak og jeg listede os derud trods Jas's forbud. Det var dejligt, for hvert skridt lyste morilden som små glødelamper, som tegn på at isen ikke er tyk og fast nok, jeg plumpede også i med det ene ben. Da vi kom hjem brød der kort efter et uvejr løs, hvinende sydvest med snefog, jeg gik ud på silamutten³, men du forbarmende! Tildænget med sne og ganske sanseør tumlede jeg ind igen.

12.12: Al isen i skibshavnen er væk i dag. Sydvesten tog den i går. Før stormen holder op bliver isen ikke fast.

13.12: I går skete den store begivenhed, at palase i egen oversættelse – og tillempelse – for de ældre grønlandere i kolonien oplæste »Jeppe på Bjerget« af

fader Holberg. Alle vi danske var indbudte og præsteboligen var for en gang skyld rigtig hyggelig indrettet og festligt oplyst. Der blev serveret kaffe, kager, cigaretter og øl. Da palase havde fået nerverne bragt lidt til ro – thi nervøs var han trods alle protester – begyndte oplæsningen.

Ordene forstod jeg ikke, men jeg nød til fulde hans kønne ansigt og glimrende mimik. Applaus tak! Cigaretrygning, lidt sludren og så afsted. Doktoren, som var kommet i humør og nødig så aftenen slutte allerede nu, inviterede palases og alle bestyrerboligens medlemmer hjem til en whisky. Den aften var jeg rigtig oppe og sagde mange virkelig forbløffende kvikheder. Kl. 2 gik Ida, lærerinden, palase nulia (kone) hjem. Stakkels Jas måtte – skønt meget nødig – også lette anker. Tilbage blev Finn, palase og jeg. Drak whisky og drøftede pjank og alvor. Kl. 5 morgen, alle 3 med hinanden under armen for vi ned over fjeldvejen. Palase (Jeppe) hjem til sin Nille og Finn og jeg let på tå gennem stuerne for ikke at vække Ida og Jas i deres søde slummer.

17/12: Stormene har lagt sig. Temperaturen sunken til 21 gr. Isen tænker for alvor på slædekørsel og det gør også alle både store og små. Slæder bliver malet, surret med kobberrem, opstængere og skagler forsirede med hvalrostandsprydelse. Alle søger at overgå hinanden i rafinements både med hensyn til slæde, spand og skindtøj. Alt imens flyder vi stærkt mod jul. I køkkenet er der en rumstening, brasen og bagen og en hede som ville tørlægge håde hals og lunger om ikke istønderne, de dejlige læskende

og stadig fyldte istønder, ikke eksisterede.

23/12: I dag er den lyng som i sommer blev plukket på fjeldene lagt i bageriet. Juletræskelettet rejst og kivfakkerne begyndt at klæde træskelettet på, og se: Der står et træ så underfuldt at skue, som var det vokset op i selve paradises have, spillende og strålende i alle lynnens farver ligefra rødviolet til brungult og fra grågrønt til vissengult. I aften når vi er gået til ro pynter Jas træet. Det er næsten synd, så smukt det er i sine egne farver.

24.12: Ja, så oprandt da en grønlandsk juleaften. Kl. 5 Gudstjeneste i kirken, palase pragtfuld i præstekjole og krave oplæste juleevangeliet og kirken var stuvende fuld af en festlig påklædt menighed. Glødende farver og sorte blanke øjne, orgelspil og firestemmig salmesang af monotone, klagende naturstemmer. Udenfor sne. Fjeld, sne og is og en lysende tindrende stjernehimmel med stor blank halvmåne.

Kl. 7 var middagen. Tømrer Nilausen, assistent Winterberg og Drosvad, alle de 3 ungarle fra kolonien var gæster. Bordet var pyntet festligt og pænt med de danske farver og julelys; i lysekronen stearinlys. Vi fik risengrød med mandel, jeg øste op og Winterberg fik gevinsten – 1 plade chokolade. Rensdyrsteg med rødkål, brunede kartofler, rødbeder og syltetøj. Flødeis til dessert, rødvin og madeira drak vi og skålede og mindedes alle hjemme i lille Danmark. I dagligstuen drak vi kaffe med likør og conjac, røg cigarer og cigaretter. Dansede om juletræet i kontoret, og jeg bekransede alle ungarlenes polarhår med

frynsede sølvguirlander, så da de senere på natten kom op til doktorens, forstod han de havde været på Olympen.

Af julegaver fik jeg så mange som inden jeg ragede uklar med den halve del af den kære familie. Hundepisk, sælskindskamikker, strikkede vanter, sælskindsvanter, cigarrør, cigarbæger, 4 hjørner til skriveunderlag, parfume, thermoflaske. Af palase og nulia, som kom efter middagen et sælskind og en kulørt lampe til mit værelse.

Finn gjorde i morges sin første slædetur men plumpede i et strømhul med hundene. Gudskelov, der ikke skete nogen ulykke.

25.12: I dag havde vi juletræ for hele koloniens grønlanderungdom. 75 børn med mødre. De blev lodset ind holdvis. Store kurve med bagværk, kræmmerhuse og hjerter med figner og pebberrødder blev uddelt til hver især. Ida spillede julesalmer og de sang og dansede om juletræet med store tindrende stjernerøjne i en luft som var tyk og stinkende af skindtøj og barnefis. Det var meget morsomt, men også meget vederkvægende, da de sidste både havde danset og fiset af. Vinduer og døren ud til silamutten kom på vid gab og en rask kold polarvind tog dunsten med sig über alle geberge og luften i stuerne blev atter normal.

26. og 27/12: To dages siesta efter juleanstrengelserne.

28/12: I dag er vi vågnede op til dåd igen. Nytårsaften skal fejres. Doktorens og palases er inviterede. Jeg har udklækket nogle udmærkede ideer. Smeden laver af kobber fra »Beles«¹¹ forlis 12 små offerskåle, de skal brænde med høje

flammer på bordet og rundt i spisestuen når gæsterne går til bords. Lærerinden, som kan tegne skal på hvidt stof med farvekridt lave fjelde, et islagt hav, en hytte, en isbjørn og en synkende glørd sol. Det skal spændes ud foran vinduet med lys bagved. Efter bordet skal vi drikke kaffe i et stort snehus som kivfakkerne skal lave. Der skal være kulørte lamper, tønder til at drikke kaffen ved og liggestole med puder til at slænge os i. Aah! det bliver superbt. Charmant, som palase siger.

30.12: Kivfakkerne er i dag begyndt på snehuset. De saver 4 store, firekantede sneblokke ud og lægger dem sammen som mursten ovenpå hinanden. Det bliver et mægtigt hus. Af og til går Jas og jeg en runde for at dirigere, men det er så koldt, så ret længe af gangen kan vi ikke være der.

Nu er der lagt brædder til loftet, men for at gøre det hele hvidt spænder vi schirting fra butikken på brædderne (20 meter). Ovenpå taget bliver der lagt sejldug og så skovlet til med sne. I sidevæggene er der 3 nicher i hver side og på endevæggen 2 nicher, hvor kulørte lamper, som palases fingernemme Knud har lavet, skal brænde. Mellem de to nicher på endevæggen hænger Dannebrog som et vægtæppe. På snegulvet er bredt et gulvtæppe for at varme. Tønder, liggestole, kulørte puder og Finns og mit private lille juletræ står i endevæggens to hjørner på hver sin isblok. Vi har holdt belyningsprøve og det var smukt, og vi var tilfredse med arrangementet.

Jeg fik 1 plade chokolade af Jas for mine gode ideer. Nu er der hængt et

tæppe for indgangen og spærret med stiger for ikke unger og hunde skal gå ind. I morgen tidlig bliver der sat 4 primusser og en petroleumsvarmer ind, som skal brænde uafbrudt. Væggene bliver da som krystal og varmen god og stærk. Udenom hytten er der kastet en snevold, hvor fyrværkeristokkene skal sættes. Vi har en fuld måne og fint vejr.

31.12: Slår i dag øjnene op til en forrygende sydvest. Heldigvis med kun ringe nedbør. Jas trøster – barometeret stiger – vinden løjer af og kl. 2 har vi atter høj dunkelblå himmel med små nyfødte stjerner, som hurtig rokker sig til store tindrende flimmerkloder i rødt, blå og grønt. Brev fra doktoren: hans frue kommer ikke, hun er sengeliggende af smerter og skal hjem til sommer for at kureres. Gudskelov at doktormanden kommer, for ham skal jeg have til bords. Nu er alt i den mest eksemplariske orden og vi kan hvile os til kl. 9, så kommer gæsterne, og så håber vi – efter alle vore anstrengelser – på en rigtig vellykket og morsom aften.

Nytårsaften! Guldregn, bål på fjeldene, fuldmåne, geværsalver og et festligt humør over det hele. Stemningen ved bordet blev straks høj ved hjælp af en coctail. Da anretningen begyndte blev stearinlysene tændt og Sara og Sina bød rundt i pragtfulde anorakker. Skinke med grønlankål, rypebøf med kartoffelsalat – souterne, rødvin og bag efter et koldt bord med alt hvad en gourmands forfinede tunge kunne ønske sig. Øl og snaps! Kaffen med likør, conjac og cigarer blev serveret i snehuset, som efter alles mening var et dejligt æventyr. Jeg selv kom sådan i stemning,

så da fyrværkeriet knaldede, smed jeg pelsen og i 18 gr.'s kulde, nedringet og kortærmet, dansede jeg ilddans med rødlys og blålys svingende over hovedet. Raketter knaldede, skruptudser hoppede og grønlænderne, som dannede espalier på begge sider affyrede med løst krudt geværssalve på geværssalve.

Kl. 12, da uret i spisestuen med rådhuslag meldte årsskiftet drak vi champagne og sendte – ved en lille tale Jas holdt – vore tanker mod det lille fjerne Danmark, til slægt og venner. Juletræet blev tændt, Ida spillede, whisky med sodavand og indlandsis blev drukket. Whisky uden indlandsis er for intet at regne.

Senere fik vi vanilleis og madeira. Dans til grammofon inde i Finns værelse og kl. 5 frokost. Først kl. 6½ gik gæsterne. Palase, som skulle holde nytårspræken kl. 9 sagde hele tiden: »bara rolig ikke nervøs«, hvilken sætning han efter sigende også skulle være begyndt sin prædiken med. Da vi troede den helige grav vel forvaret, troppede 30 grønlændere op og sang nytåret ind udenfor vore vinduer, ensbetydende med kaffe og kager til hele forsamlingen. Kl. 8 morgen, møre og skøre krøb vi til køjs og sov hele 1-ste nytårsdag en god og velsignet nytårssøvn.

1925 endte så festligt og morsomt, som intet andet årsskifte i hele mit lange livløb.

1926

5.1: Den danske tømrer, Nilausen, den fandens karl, satte idag hele kolonien i spænding. Kl. 8 i morges kørte han ud

for at sætte hellefiskelinier, og da han ikke var kommet hjem ved 9-tiden om aftenen begyndte hele kolonien at blive nervøse. Her i mørketiden er det sandelig heller ikke spøg at køre vild. Da kl. bliver 9½ og han endnu ikke var kommet, beordrede Jas hjælpeslæder med lygter ud. En god time efter kom de med synderen. Han var plumpet i et strømhul, havde svømmet et langt stykke, men kunne ligeså godt være ført ind under isen af strømmen. Han var som en istap fra top til tå. Kamikkerne havde han taget af, skåret slædetæppet itu og svøbt om fødderne. Hele vejen havde han dels gået og dels løbet i opstængerne for ikke at fryse ihjel.

6.1: I dag ligger han af forfrysninger i fødder og hænder og som tilgift med en god mavekolik.

9.1: Var på besøg hos Nilausen. Han var oppe, men humpede og så dårlig ud og var knap så stor i munden som ellers.

11.1: I dag til morgen startede jeg med Finns hundeslæde. Han skulle ud og sætte hellefiskelinier og Søren kivfak skulle følge med på Jas's slæde. Vi havde et syndigt mas med at holde hundene, der er i løbetid og alle er charmerede i den kokette lille hunhund Felix, som vi kun med meget besvær fik lukket inde i hundegården. Selv da vi nede på isen var kommet i gang blev de ved at vende om og snusede ind mod kolonien, aldeles ustyrlige trods ihærdige piskeslag. Vi nåede da heller ikke bestemmelsesstedet, men måtte vende om. Da jeg var kommet til at fryse lidt om fødderne ville jeg løbe i opstanderen, Finn sagde: Tror du, at du kan det, for nu sætter de i alt hvad remmer og tøj kan holde?» Ja,

det mente jeg nok, men Gudforbarme sig, det var ren automobilfart. Benene fløj vandret bagud. Finn sprang af slæden og vi hagede os fast begge to og fik endelig hundene til at stoppe så meget, at vi kunne plumpe ned på slæden.

Da kom pludselig i fuld firspring »Felix« os imøde. Hvorledes den er sluppet ud forbliver en gåde. Men havde hundene ikke før været fjolledede, så blev de det nu. »Felix« dansede i vild karriere foran med ildtogs fart. Da vi kom til fjæren var det højvande, og Finn skreg: »rul dig ned af slæden!«. Palase, som stod oppe på klippen, og så det hele råbte: »Der slog 47 sig nok« – men 47 var så adræt, så 47 slog sig slet ikke. Hundene tog kurs op over fjeldet og Basen faldt straks over »Felix«. Derpå skiftevis alle de andre. For velanstændighedens skyld gik jeg ind.

24.2: Jeg får ikke tid til at fortsætte med mine dagbogsoptegnelser, men kun kort og godt fortælle, at vi har haft de dejligste slædeture både i måneglans, nordlys og solskin, og at vi d. 2.-3. marts skal sydpå til Prøven og Søndre Upernavik og d. 10.-15. marts nordpå med følgeslæde til Tussaaq, Tassiussaq, Kraulshavn, Bjørneborg og Djævelens Tommelfinger. Det bliver en tur på 10-12 dage så når vi atter vender næsen hjem til Upernavik har vi tilbagelagt over 100 mil, og det er så det nordligste nogen dansk dame endnu har været på slæde. Skydevåben skal vi have med, da bjørn i Melvillebugten er almindelig. Soveposer bliver syede, for vi skal sove en nat i en bjerghule ellers rundt på brikse hos grønlandere. Vi er nok smæk-

fulde af lus når vi kommer tilbage. For tiden har vi 34 gr.'s kulde. Vi har haft slædebesøg fra Cap York. Bestyrer Hans Nielsen,¹² en fætter til Knud Rasmussen, og Cap Yorkeren Lamik, den smukkeste og mandigste mand jeg endnu har set. Søn af Peary og en Cap Yorkerinde. Fra den 9. i denne måned har vi haft sol og vore blege mørketidsansigter er nu alle ved at blive normale i løden.

Dette bliver det sidste brev du får fra mig. Ida, Finn og jeg rejser d. 1. juli og er så i København omkring 20. juli.

25.2: Endelig kom slædeposten. Skri-gen og skrålen og stort ståhej i hele kolonien. Da slædeposten er meget forsinket i år skal den straks tilbage med vor post og derfor får du ikke mere nu.

Noter til brev 3

1. Kongeproviand = kongekost, som uddeles hvert år på kongens fødselsdag og kan f.eks. bestå af lidt gryn, sukker, kaffebønner, kandis, figner, skibskiks.
2. Taterat = grønland. Taateraag = »Tretået Måge« eller »Ride«.
3. Silamutten = betyder ude i det fri.
4. Søren Nielsen (1860-1932). Kom til Grønland 1881 som bødker.
5. Doktor Kai Hrolv, distriktslæge i Upernavik 1924-26, i Egedesminde 1926-27, i Umanak 1927-29 og Sukkertoppen 1929-31.
6. Lægebåden Miteq fra 1916.
7. Mattak = hvalhud.
8. Qaqarsuaq = stort fjeld.
9. Ruth, datter af Lembcke-Ottos, 10 år.
10. Palase = grønland. betegnelse for præst.
11. »Bele« svensk passagerdamper, der var ledsageskib ved kongerejsen 1921, forliste ved Prøven/Kangersuatsiaq syd for Upernavik.
12. Hans Nielsen 1898-1951, bestyrer af stationen Thule 1921-41.